

Jaarverslag 2017

Commissie Toezicht Arrestantenzorg voor de eenheid Noord-Holland

Inleiding

Hierbij treft u aan het jaarverslag 2017 van de Commissie Toezicht Arrestantenzorg (CTA) in Noord-Holland. Dit verslag is geschreven aan de hand van een door de LC-CTA aangereikt format. Op deze wijze kan over meerdere jaren een eenduidig beeld verkregen worden van de ontwikkeling van de kwaliteit van de arrestantenzorg in Nederland. Op grond hiervan ontstaat een stevige basis om verder te investeren in de kwaliteit van de arrestantenzorg.

Samenstelling en werkwijze commissie van toezicht arrestantenzorg

De CTA Noord-Holland kende in 2017 de volgende bezetting:

De heer drs. Chris de Mey (voorzitter), psycholoog en voormalig voorzitter College van Bestuur van een onderwijsorganisatie

Mevrouw Tessa Smit-Wiersma (vice-voorzitter), manager bedrijfsvoering psychiatrie

De heer Leo Bloemhard, plaatsvervangend vestigingsdirecteur van het Justieel Complex Zaanstad

Mevrouw mr. Sandra Koolen, kantonrechter

Mevrouw Jantien Leeghwater, regiomanager noord/oost bij de Rijksbeveiligingsorganisatie ministerie van Binnenlandse Zaken

De commissie werd ondersteund door de secretaris, mevrouw mr. Justine de Jong.

De commissie bezocht een cellencomplex elke drie maanden en altijd met twee leden, steeds in een wisselende samenstelling. De bezoeken werden niet van te voren aangekondigd. De commissieleden hadden een samenvatting van het verslag van de laatste bezoeken bij zich om te bekijken of opgemerkte zaken verbeterd of uitgevoerd waren.

De commissie vergaderde in 2017 vier keer om de bevindingen van de bezoeken gezamenlijk te bespreken en om speerpunten te formuleren voor nieuwe bezoeken. Daarnaast werd in elke vergadering aan (bij)scholing gedaan. De heer André Kroes, hoofd arrestantenzorg in Noord-Holland, was bij de twee van de vier vergaderingen aanwezig. Er is dit jaar ook regelmatig bilateraal overleg geweest tussen de heren Kroes en De Mey.

De commissieleden bleven via studiemateriaal op de hoogte van de ontwikkelingen op het gebied van arrestantenzorg. Zij hebben ook de conferentie bezocht die door het Landelijk Centrum was georganiseerd en ze zijn aanwezig geweest bij BHV-trainingen en ontruimingsoefeningen die in november op alle locaties aan arrestantenverzorgers werden gegeven. De voorzitter en de secretaris woonden de beide bijeenkomsten van voor voorzitters en secretarissen bij die door het Landelijk Centrum werden georganiseerd. De voorzitter, de heer De Mey, was ook in 2017 lid van het Landelijk Centrum van de CTA's.

Het werkveld

Er waren in 2017 in Noord-Holland nog 5 cellencomplexen die open waren te weten:

Alkmaar, Mallegatsplein 2
Den Helder, Bastiondreef 2
Haarlem, Koudenhorn 2
Hoorn, Blokmeergouw 1
Zaandijk, Guishof 1

Het cellencomplex in Alkmaar is medio 2017 gesloten, vanwege een noodzakelijke verbouwing.

Daarnaast werden controles uitgevoerd in de volgende rechtbanken:

Alkmaar, Kruseman van Eltenweg 2
Haarlem, Simon de Vrieshof 1

Er werden bezoeken gebracht aan de volgende complexen met ophoudkamers:

Assendelft
Beverwijk
Grootebroek
Heemskerk
Nieuw Vennep
Schagen
Wieringerwerf
Zaandam, Nicolaasstraat
Zaandam, Vermiljoenweg
Zandvoort

Ontvangst en rondleiding

In 2017 heeft de commissie alle cellencomplexen op de politiebureaus en de rechtbanken vier keer bezocht. Men deed dat in een steeds wisselende samenstelling. In totaal werden er dus 28 bezoeken afgelegd. Ook de ophoudkamers, niet verbonden aan een cellencomplex, werden in 2016 ook bezocht.

De commissie is zeer te spreken over de kwaliteit van de ontvangst in de diverse cellencomplexen. Medewerkers werkten optimaal mee aan de controles.

Registratie

Bij alle bezoeken hebben de commissieleden gekeken of de registratie van de gegevens van de arrestanten actueel en volledig was. In een enkel geval waren zeer recente zaken nog niet ingevoerd. Dat blijft een punt van aandacht.

De commissie constateerde in 2017 dat er nog steeds weinig sprake was van een schriftelijke autorisatie van de (hulp)officier van justitie om iemand in beperking te zetten, dan wel om iemand in een cameracel te plaatsen. De commissie bemerkte dat dit veelal telefonisch werd doorgegeven en vervolgens werd gelogd.

De commissie constateerde bij meerdere bezoeken dat de registratie van ingenomen goederen bij de fouillering niet goed was afgehandeld. Het betreft hier met name een goede ondertekening van de daarvoor bestemde formulieren door de arrestant c.q. de arrestantenverzorger. Aangezien ditzelfde ook in 2016 regelmatig niet in orde was, is dit punt wederom naar voren gebracht bij de heer Kroes en blijft het een speerpunt in 2018.

Huisvesting

Afhankelijk van de ouderdom van de cellencomplexen kan men opmerkingen maken over de staat van inrichting en de technische eisen. De commissie heeft de volgende zaken geconstateerd:

- De cellen en de bijbehorende binnenruimten zijn goed tot zeer goed schoongemaakt.
- Hier en daar wordt geconstateerd dat in cellen bekraste muren of deuren zijn. Over het algemeen heeft men wel getracht dit zoveel mogelijk ongedaan te maken.
- Er zijn in Haarlem problemen met de klimaatbeheersing, met name in de ophoudkamers.
- In 2017 was er een pilot m.b.t. de opvang van arrestanten gedurende de nachtelijke uren in de PI in Zwaag, om daarbij het bureau in Hoorn te ontlasten. De pilot heeft kennelijk niet het gewenste effect bereikt, zodat deze eind 2017 is beëindigd en het bureau Hoorn vooralsnog weer een volledig functionerend cellencomplex heeft.

Veiligheid van arrestanten

Het controleren van de veiligheid van arrestanten is een groot aandachtspunt bij de bezoeken aan de cellencomplexen. Het gaat daarbij niet alleen over (bouw)technische zaken, maar ook over de wijze waarop arrestantenverzorgers die veiligheid kunnen waarborgen. De commissie constateerde dat dit in voldoende mate geborgd is en maakt daarbij onder meer de volgende opmerkingen:

- De ontruimingsplannen lagen niet altijd binnen handbereik. Aan het eind van 2017 werden in alle complexen ontruimingsoefeningen gehouden, iets wat tot dan toe redelijk te wensen overliet. Overigens valt ook dit jaar op dat de evaluatieverslagen van de ontruimingsoefeningen niet tot nauwelijks bij het personeel bekend zijn. Men gaf aan dat men wordt bijgepraat en daar blijft het bij.
- Al in 2016 heeft de commissie moeten constateren dat in veel gevallen het bijwerken van ontruimingsplannen en werkvoorschriften niet of nauwelijks gebeurt. Dat ligt enerzijds aan het feit dat er geen wijzigingen worden verstrekt, in sommige gevallen wordt geconstateerd dat de wijzigingen niet in de daarvoor bestemde mappen zijn ingevoerd. De commissie had besloten dit item als speerpunt mee te nemen in 2017. Opgemerkt dient te worden dat bij een aantal complexen dit daadwerkelijk verbeterd was. Kennelijk is er vanuit de eenheid actie ondernomen. In één locatie was de update waarschijnlijk in een la terecht gekomen.
- De brand- en blusmiddelen zijn in voldoende mate aanwezig en worden ook regelmatig gecontroleerd.

- De controle op legionella is inmiddels op eenheidsniveau aangepakt. Van daaruit wordt in alle complexen actie ondernomen. Eéns per jaar krijgt de commissie een overzicht van die acties. Indien nodig wordt de commissie direct op de hoogte gesteld wanneer iets niet klopt.
- De voedselopslag is in alle complexen in orde. Een enkele keer was sprake van voedsel waarbij de houdbaarheidsdatum was overschreden.
- De opslag van wasgoed was dit jaar in alle complexen goed geregeld, dit in tegenstelling tot voorgaande jaren.
- Een punt van zorg was en blijft het bewaren van de medicatie die ooit door de arts was voorgeschreven. Deze medicijnen lagen niet overal in een afgesloten kast waarvan de sleutel in handen is van de arts. De commissie zag dat er pogingen worden gedaan dit beter te regelen, maar constateert dat dit in een aantal gevallen nog onvoldoende is. De kwestie van het verdelen en uitdelen van medicijnen kwam in 2017 nadrukkelijk in beeld, niet alleen in de eenheid, maar ook op landelijk niveau. Omdat het verdelen van medicijnen niet bij de taak van een arrestantenverzorger kan behoren, is daar nog een wereld te winnen. Om die reden blijft het onderwerp medicijnen ook in 2018 om extra aandacht vragen.

Veiligheid arrestantenverzorgers

De commissie spreekt zich al jaren positief uit over de opleiding en instelling van de arrestantenverzorgers. Mensen werken professioneel, zijn betrokken bij de organisatie en bij de arrestanten. Er worden regelmatig ontruimingsoefeningen c.q. bhv-oefeningen gehouden. De commissie meent dat de veiligheid van de arrestantenverzorgers in voldoende mate is gewaarborgd en maakt daarbij de volgende opmerkingen:

- De veiligheid van de arrestantenverzorgers wordt een enkele keer verminderd doordat zij zelf slordig zijn in het sluiten van deuren waar zich materiaal bevindt, dat als gewelddmiddel gebruikt kan worden. Veel minder vaak dan andere jaren lagen er losliggende spullen in de gangen.

Bejegening van arrestanten

De commissie heeft uit de gesprekken die gehouden zijn met arrestanten kunnen opmaken dat de bejegening door arrestantenverzorgers over het algemeen als goed tot zeer goed wordt beoordeeld. Ook dit jaar waren er opmerkingen van arrestanten over te weinig luchten. Veelal was er een relatie met de drukte in het cellencomplex; soms was er sprake van het stellen van (onjuiste) prioriteiten. Wij hebben geen klachten ontvangen over zaken als het informeren van de familie dat men vast zit, de aanwezigheid van de arts, de advocaat of de reclassering, het gebruik van beddengoed, de mogelijkheid zich te wassen of te douchen enz. Ook dit jaar bleek in een aantal gevallen dat de huisregels niet altijd aan de arrestant overhandigd waren. Dit is een terugkerende opmerking die wellicht op eenheidsniveau eens moet worden aangekaart. De commissie maakt hierbij de volgende opmerkingen:

- Het moet naar de mening van de commissie mogelijk zijn om te allen tijde de arrestant tweemaal daags de kans te geven om te luchten.
- Het zou aanbeveling verdienen dat er in Noord-Holland een vaste procedure wordt afgesproken hoe om te gaan met het uitreiken van huisregels.

De bevindingen van arrestanten

Bij de CTA in Noord-Holland is het gewoonte om minimaal 2 en maximaal 3 gesprekken met arrestanten te voeren tijdens een bezoek. Daarvan wordt afgeweken als er te weinig arrestanten beschikbaar zijn, of als arrestanten niet aanspreekbaar zijn of agressief gedrag vertonen. De bevindingen staan beschreven in de hierboven genoemde paragrafen.

Contacten met hoofd arrestantenzaken

Een belangrijk aspect in het werk van de CTA is het contact met de heer André Kroes, die personeel en organisatie m.b.t. de arrestantenzorg in Noord-Holland aanstuurt. De commissie ervaart de samenwerking met de heer Kroes als opbouwend en positief. De heer Kroes reageert adequaat en snel in situaties waarin dit wordt gevraagd en betreft de voorzitter van de CTA op voorhand bij zaken die ontwikkeld worden. De heer Kroes was aanwezig bij twee en indien daar aanleiding voor was vond er een bilateraal

plaats tussen de heren Kroes en De Mey. Overige contacten lopen per mail of per telefoon.

Ophoudkamers

In 2017 zijn de ophoudkamers die niet verbonden zijn aan een cellencomplex, opnieuw gecontroleerd. Ook in dit jaar bleek weer dat ophoudkamers op steeds minder bureaus nog open zijn. Er zijn bij bureaus, waar ze open waren, geen onvolkomenheden geconstateerd.

Cellencomplexen in de rechtbanken

In 2017 zijn de cellencomplexen van de rechtbanken in Haarlem en Alkmaar vier keer bezocht. De commissie is zeer tevreden over de ontvangst en de medewerking van het personeel. Los daarvan loopt de commissie tegen zaken aan die eigenlijk niet in cellencomplexen c.q. ophoudkamers thuis horen en die naar onze mening op een ander niveau aandacht moeten krijgen.

Net als in 2016 constateert de commissie, dat de ruimtes in de rechtbank eigenlijk ophoudkamers zijn. Er is bijvoorbeeld geen toilet op de cel, geen bed om op te liggen en geen mogelijkheid tot luchten. Het verstrekken van een (lunch)maaltijd hoort niet tot de vaste gewoonte, het verstrekken van lectuur kan, maar beperkt zich in keuze. Maar het belangrijkste is dat arrestanten vaak meer dan 6 uur in zo'n ruimte verblijven, terwijl dit de maximale termijn is dat iemand in een ophoudkamer mag zitten. Daarnaast valt op dat geconstateerde mankementen soms niet worden opgelost, omdat er sprake is van 2 belanghebbenden (politie en rechtbank) die niet altijd complementair handelen.

De kwestie van het lange verblijf in een ophoudkamer is inmiddels op landelijk niveau aan de orde gesteld. De commissie zal dit jaarverslag aanbieden aan de presidenten van beide rechtbanken, om de geconstateerde problematieken ook op dat niveau te bespreken.

Conclusies en aanbevelingen

1. De CTA-Noord-Holland constateert dat de arrestantenzorg in 2017 in de eenheid wederom ruim voldoende tot goed was. Er werken gemotiveerde en goed opgeleide arrestantenverzorgers die bereid zijn naar gemaakte opmerkingen te luisteren en deze te verwerken in hun handelen. Belangrijk in dit opzicht is ook het goede contact dat er is tussen de CTA en het hoofd arrestantenzorg in de eenheid. Mede daardoor wordt er, waar mogelijk, snel en adequaat gereageerd op opmerkingen van de commissie.
2. De commissie heeft in de laatste 5 jaarverslagen aandacht gevraagd voor werkvoorschriften en ontruimingsplannen c.q. -oefeningen. Wij constateren met genoegen dat in 2017 in de hele eenheid ontruimingsoefeningen zijn gehouden en dat bijna alle arrestantenverzorgers een BHV-diploma hebben. Langzamerhand komt er ook verbetering in de schriftelijke neerslag van werkvoorschriften en ontruimingsplannen.
 - *De commissie adviseert een jaarlijkse update van zowel het ontruimingsplan als het werkvoorschrift; wanneer dit niet noodzakelijk is, aan te geven dat er naar de documenten gekeken is en dat een update niet nodig is.*
 - *Het is noodzakelijk dat verstrekte wijzigingen worden verwerkt.*
 - *De commissie adviseert om arrestantenverzorgers er op te wijzen dat men met enige regelmaat de werkvoorschriften en het ontruimingsplan bestudeert.*
3. De commissie wees in het jaarverslag van 2016 op het feit dat het bewaren en verstrekken van medicijnen in veel gevallen onvoldoende was. Dat bleek niet alleen in de eenheid Noord-Holland, maar ook op landelijk niveau zo te zijn. Wij constateren dat m.b.t. het bewaren van normale en overtollige medicijnen in 2017 grote stappen zijn gemaakt. Dat geldt niet voor het verdelen van medicijnen voor individuele arrestanten. Dit wordt soms nog door arrestantenverzorgers gedaan, daar waar dit een taak van een arts of een geschoolde verpleegkundige is.
 - *De commissie beveelt aan de voorstellen die op landelijk niveau zijn gedaan in 2018 in de eenheid Noord-Holland te effectueren.*

4. De commissie vraagt aandacht voor het op een juiste manier van loggen. Te vaak komen we tegen dat het afwijzen van een dokters consult of het niet uitvoeren van luchten of douchen, niet vermeld staan.
5. Voor het jaar 2017 waren er landelijk 3 speerpunten geformuleerd. Het betrof 'het bewaren en verdelen van medicijnen', 'het toezeggen van cameratoezicht c.q. beperking door de HOVJ' en 'het op juiste wijze omgaan met jeugdigen'. De eerste twee thema's zijn reeds besproken, m.b.t. het laatste moet opgemerkt worden dat dit over het algemeen op de juiste wijze verlopen is. Alleen merkten wij in Haarlem tot tweemaal toe dat een jeugdige niet in de daarvoor geschikte cel zat.
6. We zijn in 2027 een beperkt aantal keren gestoten op het feit, dat arrestanten die rond of kort na ontbijt, lunch of warm eten binnen werden gebracht, geen maaltijd uitgereikt hebben gekregen.
 - *De commissie beveelt aan dat arrestantenverzorgers attent zijn op deze situatie, wellicht routinematig gaan vragen of men wat wil eten.*

Tenslotte

De CTA Noord-Holland heeft in 2017 haar werk naar behoren kunnen vervullen. Op een enkel incident na is er is nergens tegenwerking in welke vorm dan ook geconstateerd, integendeel in alle lagen van de organisatie ondervond de commissie steun bij het uitvoeren van haar taak.

februari 2018, namens de CTA Noord-Holland,
Drs. C.A.M. de Mey, voorzitter